

Op school leerde je onze letters:

m a a n

r o o s

v i s

Maar wie heeft eigenlijk bedacht
hoe je schrijft?

Wie heeft de letters verzonnen
die bij horen?

En waarom schrijf je niet zo:

m i s

p u m

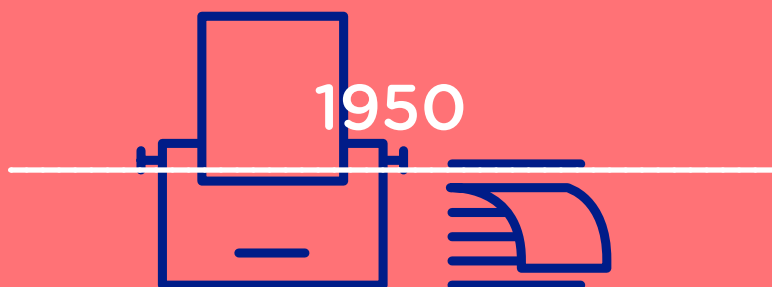
k a f

Onze letters

Om te kunnen begrijpen hoe onze letters zijn ontstaan, moeten we een lange reis door de tijd maken en teruggaan naar de periode van de oude Egyptenaren.

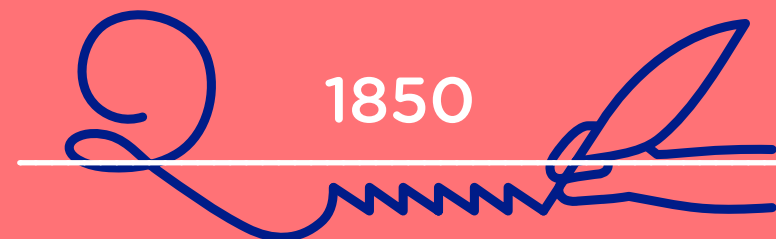

Nu hebben we smartphones waarmee we elkaar berichtjes kunnen sturen. Maar die bestaan nog helemaal niet zo lang. Jouw ouders konden met hun eerste mobiele telefoons alleen nog maar bellen en sms'en.

Vijftig jaar eerder waren er nog geen computers en wist niemand wat mailen was.

Op kantoren zaten de mensen achter typemachines, en als je iets te vertellen had aan een vriend of vriendin die ver weg woonde schreef je een brief, een kaart of – als er haast bij was – een telegram.

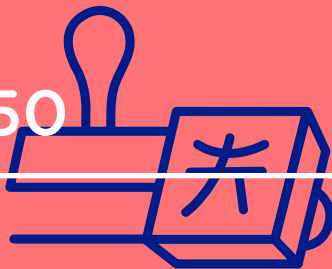
Nog honderd jaar eerder moest zelfs de typemachine nog worden uitgevonden. Iedereen die schreef, schreef met de hand.

We gaan nog ongeveer vierhonderd jaar terug in de tijd. In de Duitse stad Mainz is Johannes Gutenberg bezig met het uitvinden van de drukpers. Tot dan toe werden boeken met de hand geschreven. Dat was letterlijk en figuurlijk monnikenwerk!

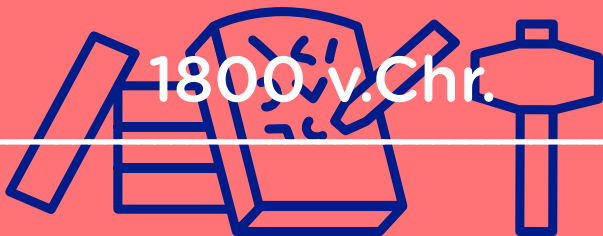
Johannes Gutenberg wordt gezien als de Europese uitvinder van de boekdrukkunst.

850

Maar eigenlijk komt het eerste gedrukte boek uit China. Het werd gemaakt rond 850, zeshonderd jaar eerder dan de uitvinding van de drukpers in Europa. We noemen het Chinese boek een blokboek, omdat het pagina voor pagina werd gestempeld met uitgesneden houten blokken en inkt.

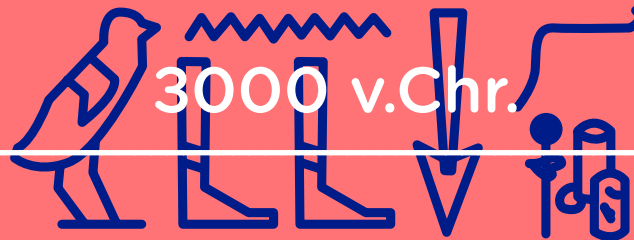
1800 v.Chr.

We doen nu een enorme stap terug in de tijd en komen aan in de periode waarin er nog helemaal geen boeken bestonden, ook geen met de hand geschreven boeken. In deze periode zijn onze letters ontstaan. Ze zagen er nog heel anders uit dan nu, maar wie goed kijkt kan er ons alfabet in herkennen. De eerste letters die op de onze lijken zijn teruggevonden op rotsen en stenen in de

Sinaïwoestijn. Over hoe die letters zijn ontstaan gaat dit boek.

3000 v.Chr.

Maar wat was er vóór die eerste letters? Daarvoor moeten we nog verder terug in de tijd, naar het land van de mummies en de farao's: het Oude Egypte. Daar ontstonden rond 3000 v.Chr. de hiërogliefen: tekeningen van mensen, dieren, planten en dingen. Deze tekens gebruikten de Egyptenaren om te schrijven. Je zou die manier van schrijven kunnen vergelijken met wat wij doen als we een berichtje appen:

Ik ❤️ van jou.

Hey, 😴^{zzz} je al?

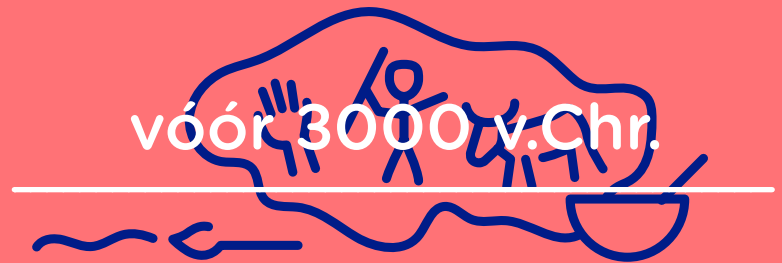
Blijf 🍴🍷 bij 👤 en 👩.

Hiërogliefen werden in stenen beelden en andere monumenten gehakt of erop geschilderd. Er bestonden meer dan 750 verschillende hiërogliefen. Het woord betekent 'heilige inkervingen'. Die naam is bedacht door de Grieken, in de tijd dat hiërogliefen alleen nog gebruikt werden voor tempelinscripties. De oude Egyptenaren zelf noemden hun schrift 'medoe netjeroe'. Dat betekent 'godenwoorden'. Zij zagen het als een geschenk van Thoth, de schrijver onder de goden. In het Oude Egypte konden trouwens maar weinig mensen hiërogliefen lezen en schrijven. Wie het wel kon, maakte er zijn beroep van door voor andere mensen dingen op te schrijven.

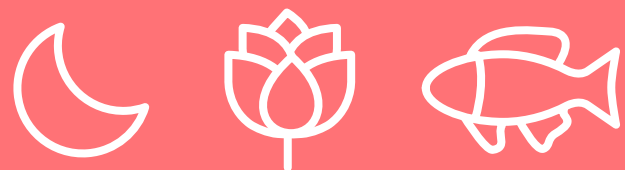
Hiërogliefenschrift

vóór 3000 v.Chr.

Als we nog verder teruggaan komen we in de periode dat er nog helemaal niet werd geschreven. Er waren gesproken woorden, maar nog geen letters of tekens om ze mee op te schrijven. Je kon wel woorden tekenen:

Maar niet alle woorden. Want hoe teken je 'herinnering', 'verlangen', 'opeens', 'verrassing' of 'bijzonder'? Dat is best moeilijk!

Van tekeningen naar letters

De tekeningen die mensen heel lang geleden maakten om woorden 'op te schrijven' waren het begin van de Egyptische hiërogliefen. Maar je kunt een uil of een eend op veel manieren tekenen, en iedereen deed het anders. Er ontstonden afspraken over hoe de tekeningen van de uil en de eend eruit moesten zien: heel eenvoudig en altijd hetzelfde. En hoe ze klonken als je ze hardop 'voorlas'. De hiërogliefen konden als woorden worden gelezen, maar ook als klanken, zoals in een rebus:

 = het woord RO (mond)

 -O = de klank R

Op die manier kon je ook woorden opschrijven die niet goed te tekenen waren. Het eerste alfabet bestond uit tekens die veel op hiërogliefen leken. De vroegst bekende teksten die in dit alfabet zijn geschreven dateren van rond 1800 v.Chr. De mensen

die dit alfabet gebruikten, spraken een Semitische taal die veel leek op Hebreeuws en Fenicisch. De eerste letter van het alfabet zag eruit als een ossenkop en kreeg de naam Alef, dat was het Hebreeuwse woord voor Os.

 is de 'Alef'

Onze letter M komt van de tekening die de mensen lang geleden maakten als ze het over water hadden:

 is de 'Majim'

Andere letters zijn moeilijker herkenbaar. Welke letters zouden dit zijn?

 is de 'Sjin' ?

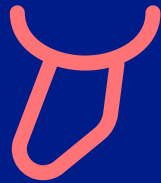
 is de 'Noen' ?

Geen idee?! In deel B van dit boek kun je het opzoeken.

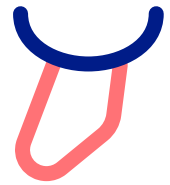
Os

Hij trekt
de zware ploeg
diep door de klei

Alef

Proto-Sinaïtisch
Alef

Fenicisch
Alef

Grieks
Alfa

Latijn
Aa

